

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 38/01-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte vo veci podnetu na začatie konania M. T., bytom H., Česká republika, toho času v Ústave na výkon väzby v L., zastúpeného advokátom JUDr. D. K., Advokátska kancelária, S., pre porušenie jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 To 13/01 z 12. januára 2001 a sp. zn. 3 To 69/01 z 8. marca 2001 na neverejnom zasadnutí konanom 11. októbra 2001 takto

r o z h o d o l :

Krajský súd v Trnave uzneseniami sp. zn. 3 To 13/01 z 12. januára 2001 a sp. zn. 3 To 69/01 z 8. marca 2001, ktorými rozhodol o väzbe M. T., p o r u š i l jeho právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu obrátil o ústavnú ochranu M. T. (ďalej len „navrhovateľ“) podaním z 25. januára 2001 označeným ako „Podnet na začatie konania pred Ústavným súdom SR podľa § 18 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.“

Toto podanie doplnil na výzvu ústavného súdu alebo z vlastnej iniciatívy ďalšími podaniami zo 7. februára, 26. marca, 24. apríla, 29. mája a 26. júna 2001. Pripojil k nim aj viaceré dôkazy vzťahujúce sa na jeho trestnú vec, najmä podania a rozhodnutia týkajúce sa väzby.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 38/01-12 zo 4. apríla 2001 prijal na ďalšie konanie podnet navrhovateľa týkajúci sa porušenia jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 13/01 z 12. januára 2001 (ďalej len „uznesenie z 12. januára 2001“), pričom uznesením č. k. III. ÚS 38/01-27 z 24. mája 2001 pripustil rozšírenie podnetu na začatie konania o namietané porušenie práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 69/01 z 8. marca 2001 (ďalej len „uznesenie z 8. marca 2001“).

Podstatou podaní navrhovateľa, ktorými namieta porušenie jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, je tvrdenie, že v trestnej veci vedenej proti nemu – pre skutok právne kvalifikovaný ako spolupáchateľstvo k trestnému činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 9 ods. 2 k § 171a ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona – zo strany Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Skalici (pod sp. zn. ČVS: OUV-8/2001) je dôvodom jeho vzatia do väzby a držania v nej na základe uznesení krajského súdu z 12. januára a 8. marca 2001 z titulu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku len veľmi nesprávna fikcia, že sa ako český občan nemusí dostavovať na predvolania orgánov

činných v trestnom konaní. Navrhovateľ sa necíti byť vinným zo spáchania stíhanej trestnej činnosti, pričom tvrdí, že nie je daná ani žiadna konkrétna skutočnosť nasvedčujúca tomu, že by ušiel alebo sa skrýval. Naopak, pred vzatím do väzby vôbec takto nekonal, ale dobrovoľne sa dostavil z Českej republiky aj na verejné zasadnutie krajského súdu 12. januára 2001. Zdôraznil tiež, že krajský súd uznesením z 8. marca 2001, ktorým zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, argumentoval len jeho cudzou štátnou príslušnosťou, pričom nebral do úvahy ani zloženie peňažnej záruky a v celom uznesení sa s touto otázkou nielenže nevysporiadal, ale ju ani nespomenul.

Navrhovateľ predovšetkým navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že: „Krajský súd v Trnave uzneseniami 3 To 13/01 zo dňa 12. 1. 2001 a 3 To 69/01 z 8. 3. 2001 porušil právo M. T. priznané v čl. 17 ods. 5 Ústavy SR na osobnú slobodu.“

Krajský súd sa vyjadril k podaniam navrhovateľa len veľmi stručne listami podpredsedníčky z 23. apríla a 14. mája 2001. V podstate odkázal na dôvody uvedené v odôvodneniach uznesení z 12. januára a 8. marca 2001 a v súlade s nimi navrhol podnetu navrhovateľa nevyhovieť.

Pretože ako navrhovateľ, tak aj krajský súd súhlasili s upustením od verejného ústneho pojednávania ústavného súdu vo veci samej a ústavný súd bol taktiež názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, rozhodol o prijatom podnete v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí.

II.

Z podkladov, ktoré boli ústavnému súdu zaslané účastníkmi konania (navrhovateľ a krajský súd) a Okresným súdom v Skalici (ďalej len „okresný súd“), vyplývajú nasledovné skutkové zistenia.

Uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru v Skalici sp. zn. ČVS: OUV-8/2001 z 8. januára 2001 došlo k vzneseniu obvinenia proti piatim osobám vrátane navrhovateľa pre skutok právne kvalifikovaný ako spolupáchateľstvo k trestnému činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 9 ods. 2 k § 171a ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Podľa výroku uznesenia sa mal navrhovateľ 7. januára 2001 zúčastniť ako vodič osobného motorového vozidla značky Mazda akcie ilegálneho prevozu cudzích štátnych príslušníkov (Vietnamu, Indie, Nepálu a Pakistanu) zo Slovenskej republiky do Českej republiky, avšak bol príslušníkmi polície v Holíči tohto dňa zadržaný.

Dňa 9. januára 2001 rozhodovala sudkyňa okresného súdu o návrhu okresného prokurátora z 8. januára 2001 na vzatie navrhovateľa do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Navrhovateľ pri výsluchu poprel, že by si bol vedomý dopustenia sa trestnej činnosti, ktorá mu je kladená za vinu. Tiež uviedol, že sa zdržuje na adrese svojho trvalého bydliska, pracuje ako vodič A. H., nebol doposiaľ trestaný, je ženatý, má dve deti (podľa údajov pri výsluchu pred vyšetrovateľom dňa 8. januára 2001 narodené v rokoch 1984 a 1986) a je živiteľ rodiny, pretože manželka 2 roky nepracuje (nemôže zohnať prácu). Sudkyni dal sľub, že povedie riadny život, splní všetky povinnosti a dodrží všetky obmedzenia, ktoré mu budú uložené.

Sudkyňa okresného súdu 9. januára 2001 po výsluchu navrhovateľa uznesením sp. zn. Tp 01/01 podľa § 68 ods. 2 Trestného poriadku nevyhovela návrhu okresného prokurátora na vzatie navrhovateľa do väzby (nezistila dôvody väzby), podľa § 77 ods. 2

Trestného poriadku ho prepustila zo zadržania na slobodu a podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prijala jeho písomný sľub.

Keďže prokurátor prítomný na výsluchu podal po vyhlásení uznesenia proti nemu sťažnosť, sudkyňa prítomným oznámila, že verejné zasadnutie krajského súdu o tejto sťažnosti sa bude konať 12. januára 2001 o 11.30 h na krajskom súde na č. dv. 109 v senáte 3 To.

Podľa tvrdenia navrhovateľa po prepustení zo zadržania išiel domov do H. a na verejné zasadnutie krajského súdu sa dostavil (napriek varovaniam svojich známych).

Krajský súd na verejnom zasadnutí 12. januára 2001 uznesením okrem iného zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu týkajúce sa navrhovateľa podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a podľa § 68 z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ho vzal do väzby.

Ohľadne obvinenia navrhovateľa poukázal na výpoveď ďalšieho spoluobvineného (S. T.), z ktorej vyplýva, že všetci obvinení vedeli o tom, čo majú robiť, a mali podrobné inštrukcie o tom, kto čo má robiť.

K prokurátorom navrhovaným dôvodom väzby navrhovateľa v odôvodnení svojho uznesenia krajský súd uviedol toto: „Pokiaľ ide o obvineného M. T., z obsahu spisu krajský súd zistil, že sa jedná o občana ČR, ktorý je síce riadne zamestnaný a má i riadny trvalý pobyt, avšak vzhľadom na skutočnosť, že ide o cudzieho štátneho príslušníka je daná dôvodná obava, že by tento mohol mariť priebeh vyšetrovania a vrátiť sa na územie ČR, čím u obvineného podľa názoru krajského súdu je daný dôvod väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. a) Tr. por.

Pokiaľ ide o dôvod väzby u tohto obvineného v zmysle § 67 ods. 1 písm. c) Tr. por. tak ako to navrhoval krajský prokurátor je potrebné uviesť, že tento dôvod krajský súd nevzhľadával, nakoľko ako vyplýva z obsahu spisu obvinený M. T. je riadne zamestnaný.“

Podaním z 19. januára 2001 navrhovateľ požiadal okresný súd prostredníctvom svojho obhajcu o prepustenie z väzby na slobodu v spojení s ponukou záruky a tiež aj peňažnej záruky.

Argumentoval predovšetkým tým, že keďže krajský súd nepovažoval jeho sľub za dostatočný a vzal ho do väzby (navrhovateľ je však toho názoru, že v jeho prípade nie je daný dôvod väzby), ponúkol ďalšie dva inštitúty, ktorými možno nahradiť väzbu. Predložil teda v zmysle § 73 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ponuku záruky za jeho ďalšie správanie a za to, že sa dostaví k orgánom činným v trestnom konaní a vopred oznámi vzdialenie sa z miesta pobytu (zo strany spoluobčana M. S.), a podľa § 73a Trestného poriadku ponuku na zloženie peňažnej záruky, pričom túto by mala realizovať jeho manželka D. T., ktorá bola oboznámená s podstatou jeho obvinenia a s dôvodom väzby.

Po tom, čo sudkyňa okresného súdu určila opatrením z 31. januára 2001 výšku peňažnej záruky na sumu 50.000,- Sk a táto bola na účet okresného súdu zložená, sudkyňa uznesením sp. zn. Tp 1/01 z 8. februára 2001 peňažnú záruku prijala podľa § 73a ods. 1 Trestného poriadku a navrhovateľa prepustila z väzby na slobodu, pričom mu uložila povinnosť oznámiť vyšetrovateľovi, prokurátorovi alebo súdu zmenu miesta pobytu.

Pretože okresný prokurátor podal proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote sťažnosť, navrhovateľ z väzby prepustený nebol a o podanej sťažnosti rozhodoval krajský súd.

Tento uznesením z 8. marca 2001 podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a žiadosť navrhovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že už v uznesení z 12. januára 2001 podrobne uviedol všetky konkrétne skutočnosti, ktoré zakladali dôvody väzby, pričom okresnému súdu vytkol, že náležitým spôsobom nezvážil všetky okolnosti prípadu, na základe čoho potom rozhodol o prepustení z väzby na slobodu.

K väzobnému dôvodu navrhovateľa uviedol toto: „Pokiaľ ide o obvineného M. T. taktiež okresný súd nezvážil skutočnosť, že v osobe obvineného ide o cudzieho štátneho príslušníka, ktorý v prípade vrátenia sa do miesta trvalého bydliska nie je povinný rešpektovať zákony Slovenskej republiky a u tohoto obvineného hrozí obava, že v prípade jeho prepustenia na slobodu by sa tento na územie SR už nevrátil, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu.“

Navrhovateľ požiadal naposledy o prepustenie z väzby na slobodu 23. apríla 2001. V uvedený deň bol na hlavnom pojednávaní rozsudkom okresného súdu č. k. 1 T 22/01-304 oslobodený spod obžaloby podľa § 226 písm. a) Trestného poriadku a uznesením sp. zn. 1 T 22/01 prepustený z väzby na slobodu podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

Keďže prokurátor prítomný na hlavnom pojednávaní podal po vyhlásení rozsudku a uznesenia proti nim opravné prostriedky (odvolanie a sťažnosť), navrhovateľ z väzby prepustený nebol.

Krajský súd uznesením č. k. 5 To 110/01-62 z 26. júna 2001 zrušil podľa § 258 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku napadnutý rozsudok aj ohľadne navrhovateľa a podľa § 259 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Krajský súd v ten istý deň uznesením sp. zn. 5 To 107/01 zrušil aj napadnuté uznesenie okresného súdu o prepustení navrhovateľa z väzby na slobodu a jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietol (§ 149 ods. 1 písm. a), resp. § 72 ods. 2 Trestného poriadku).

Podľa informácií, ktoré má ústavný súd k dispozícii, trestná vec navrhovateľa nebola doposiaľ právoplatne skončená a nebol z väzby prepustený na slobodu.

III.

Navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, ktorý znie: „Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.“

Toto ustanovenie určuje základné podmienky pozbavenia osobnej slobody, ktorá je ústavne zaručená (čl. 17 ods. 1 ústavy), formou väzby. Väzba je v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy jedným z ústavne akceptovateľných spôsobov pozbavenia osobnej slobody v trestnom konaní (III. ÚS 79/00), kde rozhodujú všeobecné súdy (čl. 142 ods. 1 ústavy).

Keďže podstatou námietok navrhovateľa je dôvod jeho vzatia a držania vo väzbe, ústavný súd sa pri svojom posudzovaní sústredil najmä na obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy z hľadiska dôvodu väzby ustanoveného zákonom a jeho interpretáciu a aplikáciu zo strany krajského súdu v uzneseniach z 12. januára a 8. marca 2001.

Navrhovateľ bol vzatý do väzby uznesením krajského súdu z 12. januára 2001 a jeho držanie vo väzbe bolo potvrdené ďalším uznesením krajského súdu z 8. marca 2001, v oboch prípadoch z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov).

Podľa citovaného ustanovenia obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť hneď zistiť, ak nemá stále bydlisko.

Uznesenie, ktorým sa rozhoduje o väzbe, musí obsahovať ako všeobecné, tak aj osobitné náležitosti uznesenia podľa § 134, resp. § 68 ods. 1 Trestného poriadku.

Napr. podľa § 134 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý sa týka odôvodnenia uznesenia, v odôvodnení treba, ak to prichádza podľa povahy veci do úvahy, najmä uviesť skutočnosti, ktoré boli vzaté za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa rozhodujúci orgán spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na podklade ktorých posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona.

V zmysle § 68 ods. 1 Trestného poriadku sa rozhodnutie o väzbe musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami.

V prípade, ak je daný väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, väzba môže byť nahradená zárukou alebo sľubom, resp. peňažnou zárukou za podmienok ustanovených v § 73 a § 73a Trestného poriadku.

Obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z hľadiska dôvodu väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, však ústavný súd musí posudzovať nielen podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, prípadne aktuálnej vnútroštátnej judikatúry, ale aj s prihliadnutím na medzinárodné záväzky Slovenskej republiky (obdobne pozri napr. PL. ÚS 5/93, II. ÚS 94/95, II. ÚS 28/96 a II. ÚS 48/97) vrátane záväzkov pri ochrane práva jedinca na slobodu a bezpečnosť.

V týchto súvislostiach sú významné najmä znenie čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“; pozri Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.), judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“) a Odporúčenie č. R/80/11 Výboru ministrov Rady Európy z 27. júna 1980 o väzbe (ďalej len „Odporúčenie“).

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru prípustným prípadom pozbavenia slobody je „zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní“.

Tu je však potrebné upozorniť, že oficiálny slovenský preklad čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru po druhej spojke „alebo“ nevystihuje náležite jeho originálnu anglickú verziu. Podľa tejto verzie zmysel po druhej spojke „alebo“ je nasledovný: „ak je to dôvodne považované za nevyhnutné („when it is reasonably considered necessary ...“) zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.“ Významu „ak je to dôvodne považované za nevyhnutné ...“ napokon zodpovedá aj originálna verzia tejto časti textu čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru v jazyku francúzskom („qu'il y a des motifs raisonnables de croire a' la nécessité ...“).

Z označeného ustanovenia Dohovoru teda vyplýva, že obava z úteku osoby je akceptovateľným dôvodom pre jej vzatie do väzby a držanie v nej, obdobne ako pri tzv. útekovej väzbe podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Základné princípy, ktoré sa týkajú vzatia osoby do väzby a držania v nej vrátane nebezpečia úteku ako väzobného dôvodu, sú obsiahnuté napr. vo významných rozsudkoch ESĽP vo veciach *Wemhoff v. Nemecko* (27. jún 1968, séria A, č. 7), *Neumeister v. Rakúsko* (27. jún 1968, séria A, č. 8), *Stögmüller v. Rakúsko* (10. november 1969, séria A, č. 9) a *Letellier v. Francúzsko* (26. jún 1991, séria A, č. 207), pričom ich možno zhrnúť nasledovne:

1. Záujmy štátu, akými sú napr. jeho bezpečnosť, vynútiteľnosť práva, udržanie verejného poriadku (čo tiež vyžaduje, aby boli trestné činy potrestané) a potreby náležitého výkonu spravodlivosti, vyžadujú aj určitú obeť na strane osobnej slobody jedinca.

Keďže ale osobná sloboda je jedným zo základov demokratickej spoločnosti, musí byť dodržaná primeraná a spravodlivá rovnováha („fair and just balance“) medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu.

2. Úlohou súdu je, aby uviedol okolnosti, ktoré ho viedli k pozbaveniu osobnej slobody jedinca formou väzby.

Dôvody pre väzbu musia byť významné a dostatočné.

Súd má vo svojom rozhodnutí uviesť argumenty pre a proti existencii verejného záujmu, ktorý odôvodňuje – s náležitým zreteľom aj na princíp prezumpcie nevinny – odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jedinca.

3. Nebezpečie úteku trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti (napr. výška hroziaceho trestu, možnosť ľahko prekročiť hranice), ale musí byť založené na súhre okolností.

Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory, akými sú napr. charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou (v ktorej je stíhaná) a pod. Vzájomné posúdenie môže byť potvrdiť existenciu nebezpečia úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje.

4. Pokiaľ sú poskytnuté náležité záruky, že trestne stíhaná osoba sa trestného konania osobne zúčastní, nemala by sa vo väzbe nachádzať (resp. by mala byť z nej prepustená).

Odporúčenie je jednak prameňom pre zistenie zámerov zmluvných strán Dohovoru a tiež významnou pomôckou pri jeho výklade.

Z tohto Odporúčenia treba uviesť najmä nasledujúce významné zásady:

a) súc považovaný za nevinného, žiaden obvinený nesmie byť vzatý do väzby, pokiaľ to okolnosti jasne nevyžadujú; väzba má byť preto považovaná za výnimočné opatrenie, nemôže byť nikdy obligatórna a ani použitá za účelom potrestania (zásada 1),

b) väzba môže byť nariadená, iba ak existuje dôvodné podozrenie, že osoba, o ktorú ide, spáchala stíhaný trestný čin a pokiaľ sú dané presvedčivé dôvody („substantial reasons“), že jeden alebo viaceré z nasledovných titulov existujú:

- nebezpečie jej úteku ... (zásada 3),

c) pri posudzovaní, či má byť väzba nariadená, súdny orgán má brať zreteľ na okolnosti prejednávanej veci a osobitne na nasledovné skutočnosti, ktoré môžu byť významné:

- povaha a závažnosť stíhaného trestného činu,
- závažnosť usvedčujúcich dôkazov,
- očakávaný trest v prípade uznania viny,
- charakter, doterajší život, osobné a sociálne pomery stíhanej osoby a osobitne jej spoločenské väzby,
- správanie stíhanej osoby, najmä ako si splnila povinnosti, v prípade, ak už bola v minulosti trestne stíhaná (zásada 5),

d) väzba nemá byť nariadená, pokiaľ by pozbavenie osobnej slobody bolo neprimerané povaha stíhaného trestného činu a trestu, ktorý zaň možno uložiť (zásada 7),

e) pokiaľ je väzba nariadená, v rozhodnutí majú byť uvedené tak výstižne, ako je to možné, podstata obvinenia a zásadné dôvody (zásada 8),

f) vždy, keď môže byť väzba nariadená (v súlade s požadovanými zásadami), súdny orgán má zvážiť, či výkon väzby môže byť nahradený uložením alternatívnych opatrení (zásada 9),

g) pri skúmaní, či väzba môže byť nahradená, súdny orgán má vziať do úvahy všetky dostupné alternatívne opatrenia, ktoré môžu zahŕňať nasledovné:

- sľub trestne stíhanej osoby, že sa dostaví podľa potreby pred súdny orgán a nebude mariť výkon spravodlivosti,
- poskytnutie peňažnej alebo inej záruky trestne stíhanou osobou so zreteľom na jej pomery,
- poskytnutie ručenia a iné (zásada 15).

Z doposiaľ uvedeného teda vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.

IV.

Podstatou posúdenia ústavného súdu je zistenie, či už označené zásady a obsah základného práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy boli v uzneseniach krajského súdu z 12. januára a 8. marca 2001 rešpektované alebo nie.

Podstatným problémom uznesení krajského súdu nie je argumentácia ohľadne dôvodného podozrenia zo spáchania stíhaného trestného činu navrhovateľom, ale odôvodnenie jeho vzatia do väzby, resp. držania v nej z titulu § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Dôvod väzby je významný a dostatočný, len pokiaľ je založený na skutočnostiach preukazujúcich, že ponechanie trestne stíhanej osoby na slobode alebo jej prepustenie z väzby môže naozaj spôsobiť následky, ktoré sú obsahom obavy ako väzobného dôvodu. Aj podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku musia byť tieto skutočnosti konkrétne.

Z citovaných častí uznesení krajského súdu z 12. januára a 8. marca 2001 (pozri časť II odôvodnenia tohto nálezu) je evidentné, že úteková väzba navrhovateľa bola založená len na abstraktnej úvahe spočívajúcej v tom, že keďže je cudzím štátnym príslušníkom s trvalým pobytom mimo územia Slovenskej republiky (v Českej republike), môže sa vrátiť do Českej republiky a mariť priebeh vyšetrovania, keďže potom už nie je povinný vrátiť sa do Slovenskej republiky a rešpektovať jej zákony. Krajský súd podľa odôvodnenia jeho uznesení ale neskúmal dôležité skutočnosti pre a proti útekovvej väzbe.

Možno pripustiť, že ak by sa navrhovateľ na slobode rozhodol opustiť územie Slovenskej republiky, vrátiť sa domov do Českej republiky a nevrátiť sa už naspäť do Slovenskej republiky, nebolo by možné zabezpečiť, aby bol k dispozícii orgánom Slovenskej republiky, pretože Slovenská republika a Česká republika si nevydávajú navzájom vlastných občanov ani na trestné konanie a ani na výkon trestu (pozri napr. čl. 30 ods. 8 Oznámenia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 193/1993 Z. z. a čl. 6 Oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 549/1992 Zb. v znení neskorších predpisov). V takom prípade by však navrhovateľ riskoval najmä: stratu najvhodnejších praktických možností pre spravodlivý trestný proces na území Slovenskej republiky, odsúdenie ako ušlý v Slovenskej republike (a následný výkon uloženého trestu v Českej republike) alebo odovzdanie trestného konania proti nemu zo Slovenskej republiky do Českej republiky a jeho stíhanie tam.

Označená možnosť bez jej preskúmania v kontexte s ďalšími významnými skutočnosťami dôležitými pre posúdenie útekovvej väzby (vrátane správania navrhovateľa medzi 9. a 12. januárom 2001, keď aj dobrovoľne prišiel z Českej republiky do Slovenskej republiky) nie je však konkrétnou skutočnosťou, ale iba abstraktnou úvahou zjavne nedostatočnou ako dôvod pre väzbu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Navrhovateľ má ako cudzí štátny príslušník požívať na území Slovenskej republiky základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy tak ako aj ostatní štátni občania Slovenskej republiky (čl. 52 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 ústavy). Keďže sa naňho vzťahuje aj prezumpcia nevinny (čl. 50 ods. 2 ústavy), znamená to, že pokiaľ nebol uznaný vinným, má sa s ním zaobchádzať ako s nevinným.

To tiež znamená, že krajský súd mal pri rozhodovaní o väzbe navrhovateľa dôsledne rešpektovať obsah jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy. Išlo aj o oprávnenie, aby boli preskúmané významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa súd rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, majú byť takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.

Pretože krajský súd takto nepostupoval a o väzbe navrhovateľa rozhodol len na základe abstraktnej úvahy, navrhovateľ niesol väčšiu obeť pre naplnenie záujmov štátu, ako bolo možné od neho požadovať (bola narušená primeraná a spravodlivá rovnováha medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu jedinca), a tým došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.